

dr hab. Katarzyna Zajda, prof. UŁ
Katedra Socjologii Wsi i Miasta
Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny
Uniwersytet Łódzki

Znaczenie innowacji społecznych we współczesnym świecie.

Współczesne ujęcia definicyjne innowacji społecznych

Rüede D., Lurtz K. (2012), *Mapping the Various Meanings of Social Innovation: Towards a differentiated understanding of an emerging concept*, „EBS Business School Research Paper Series 12-03”,

https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2091039 (dostęp: 10.12.2019)

Kategorie definicji innowacji społecznych

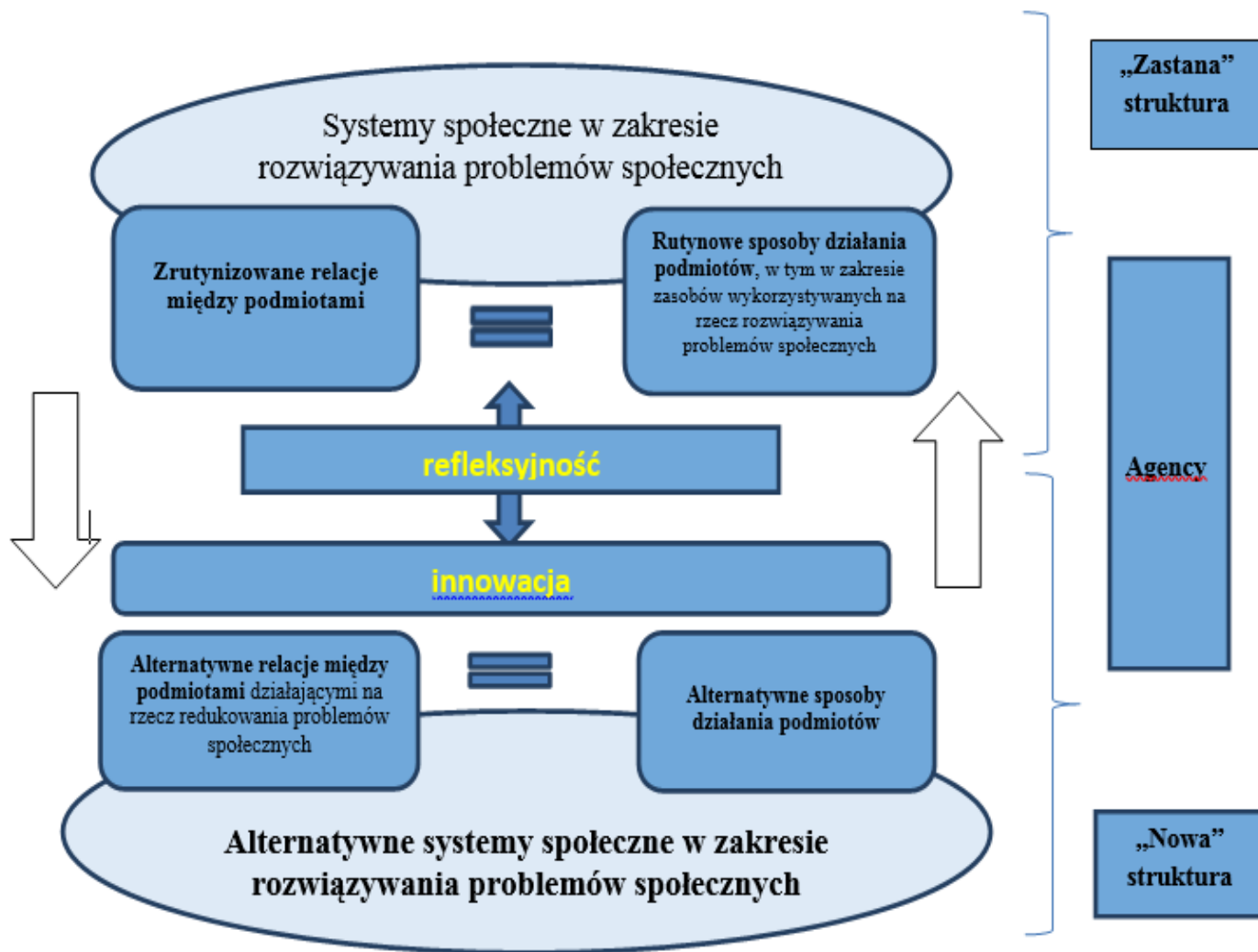
- Zmiana społecznych praktyk i/lub struktury (*to change social practices and/or structure*)
- *Workplace innovation*, definicja Knuta Holta, w myśl której „[...] innowacje społeczne to nowe sposoby współpracy ludzi pracujących w tej samej organizacji na rzecz wspólnie osiągniętych celów” (Holt, 1971, s. 235–236).
- Zmiany dotyczące obszaru pracy socjalnej (*to make changes in the area of social work*)

Typy innowacji i granice między nimi

- Innowacje technologiczne
- Innowacje organizacyjne
- *Governance innovation* - dotyczą sfery publicznej, relacji między aktorami zaangażowanymi w jej tworzenie, w tym w konstrukcję polityk publicznych.

Model powstawania innowacji społecznej

Zajda K., Kretek-Kamińska A. (2018), *Między działaniami zrutynizowanymi a innowacjami społecznymi. Praktyki funkcjonowania gminnych ośrodków pomocy społecznej z gmin wiejskich województwa łódzkiego*, „Problemy Polityki Społecznej”, nr 40(1), s. 107–120.

➤ Innowacja społeczna pojawia się jako efekt refleksyjnych działań podmiotów dążących do zmiany zrutynizowanych relacji między nimi lub sposobów działania w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.

➤ *Innowacja społeczna- nietypowe praktyki społeczne, alternatywne w stosunku do dominujących na danym obszarze, których celem jest wprowadzenie zmiany w zakresie rozwiązywania problemów społecznych (Zajda, Kretek-Kamińska, 2018, s. 108).*

Aktorzy innowacji społecznych

- NGOs (najczęściej)
- Instytucje publiczne
- Podmioty gospodarcze
- Instytucje badawcze, naukowe (najrzadziej)

Projekt: Meta-Analysis of Social Innovation across Europe, Deliverable D3.1 of the Project `Boosting the impact of Social Innovation in Europe Through Economic Underpinnings, Working papers hal-02047233.

Role aktorów społecznych we wdrażaniu IS (Debref i inni 2015)

Developers:

- ✓ Są zdolni do przekształcania wiedzy o problemach, wyzwaniach społecznych w innowacyjny pomysł
- ✓ Posiadają zdolność nie tylko wynalezienia, ale także opracowania i wdrożenia pomysłu, aby uczynić go innowacją społeczną.

Promoters

- ✓ Dostarczają infrastrukturę
- ✓ Finansują IS
- ✓ Łączą je z różnymi politykami (np. politykami społecznymi)

Supporters

✓ Ułatwiają rozprzestrzenianie, dyfuzję innowacji społecznych m.in. działalność lobbingsową, informacyjną, promocyjną

Knowledge providers

- ✓ Dostarczają specjalistycznej wiedzy istotnej dla procesu IS

Proces innowacji społecznych

1. The bottom-up
  - ✓ Aktorzy znający lokalną specyfikę, najczęściej są to NGOs
  - ✓ Potrzeba budowania sieci społecznych na rzecz wdrożenia IS
  - ✓ Problem dyfuzji lokalnych innowacji społecznych

Proces innowacji społecznych

2. The top-down:

- ✓ Instytucje ponadlokalne, międzynarodowe, rządowe, badawcze
- ✓ Problem adaptowalności proponowanych innowacji społecznych w lokalnych kontekstach.

Znaczenie innowacji społecznych

Cele społeczne:

- ✓ spójność społeczna, podmiotowość, partycypacja, minimalizacja wykluczenia społecznego
- ✓ legitymizacja polityk społecznych przy zwalczaniu deficytów welfare state, kreowanie współrzędzenia.

Stymulatory innowacji społecznych

1. Współpraca

- Działania na rzecz wspólnie określonych celów (zob. Furmankiewicz, Macken-Walsh, Stefańska, 2014, s. 349).
- Międzysektorowa lub wewnątrzsektorowa

2. Wiek organizacji (długość działania)

Osborne S. (1998), *Voluntary Organizations and Innovation in Public Services*, Routledge, London.

- organizacje rozwojowe (doskonalące obecnie świadczone usługi)
- organizacje tradycyjne – świadczące od lat te same usługi
- organizacje innowacyjne - odróżniał od innych krótszy czas działania, czyli młodszy wiek (poniżej sześciu lat)

3. Zaangażowanie osób doświadczających problemów społecznych w proces ich rozwiązywania

- Zdefiniowanie problemu społecznego z uwzględnieniem ich perspektywy.
- Obywatele jako źródło innowacji społecznej.
- Uczestnictwo we wdrażaniu innowacji jako szansa na uniknięcie rozwiązań nieakceptowanych przez samych zainteresowanych.

-
4. Zasoby ludzkie
  5. Zasoby finansowe

Tabela 3. Porównanie organizacji pozarządowych wdrażających i niewdrażających innowacji społecznych w zakresie analizowanych zmiennych

	Wdrażanie innowacji społecznych		Istotność różnic				
	Nie <i>n</i> = 267	Tak <i>n</i> = 133					
	Średnia ranga	Średnia ranga	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>Z_{popr.}</i>	<i>p</i>	<i>r</i>
Współpraca organizacji pozarządowych z lokalnymi podmiotami (IW)	191,28	219,00	15295,00	-2,26	-2,37	0,018	-0,12
Współpraca organizacji pozarządowych z NGO-sami (IWNGOs)	192,50	216,56	15619,00	-1,96	-2,18	0,030	-0,11
Współpraca organizacji pozarządowych z lokalnymi instytucjami publicznymi (IWIP)	190,96	219,65	15208,50	-2,46	-2,48	0,014	-0,12
Współpraca organizacji pozarządowych z NGO-sami spoza gminy (IWNGOsE)	190,13	221,31	14987,50	-2,54	-3,46	0,001	-0,17
Współpraca organizacji pozarządowych z instytucjami publicznymi spoza gminy (IWIPe)	190,65	220,27	15125,50	-2,41	-3,18	0,001	-0,16
Włączanie mieszkańców w działania na rzecz rozwiązywania ich problemów (IWM)	196,57	208,40	16705,00	-0,96	-1,03	0,305	-0,05
Zasoby ludzkie i finansowe organizacji (ZLiF)	190,13	221,32	14986,00	-2,54	-2,63	0,011	-0,13
Wiek organizacji (długość działania)	200,30	194,90	16948,50	0,44	0,44	0,658	0,02

n – liczebność; *U* – statystyka testu *U* Manna-Whitney’a; *Z_{popr.}* – statystyka *Z* skorygowana ze względu na rangi wiązane; *p* – istotność testu; *r* – wielkość efektu Cohena obliczona na podstawie wartości *Z_{popr.}*.

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 5. Porównanie LGD, które wdrażały i które nie wdrażały innowacji społecznych

	Wdrażanie innowacji społecznych		Istotność różnic				
	Nie <i>n</i> = 101	Tak <i>n</i> = 73	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>Z_{popr.}</i>	<i>p</i>	<i>r</i>
	Średnia ranga	Średnia ranga					
Współpraca LGD z podmiotami z obszaru partnerstwa innymi niż NGOsy nowego typu (IW)	79,92	97,99	2921,00	-2,33	-2,44	0,015	-0,18
Współpraca LGD z NGOsamii nowego typu z obszaru partnerstwa (RWNGOs)	83,61	92,88	3293,50	-1,20	-1,26	0,209	-0,10
Współpraca LGD z NGOsamii różnego typu spoza obszaru partnerstwa (IWNGOsE)	85,64	90,08	3498,50	-0,57	-0,68	0,497	-0,05
Współpraca LGD z instytucjami publicznymi spoza obszaru partnerstwa (IWPE)	83,29	93,32	3261,50	-1,29	-1,37	0,171	-0,10
Włączanie mieszkańców w działania na rzecz rozwiązywania ich problemów (IWM)	78,83	99,50	2810,50	-2,67	-3,07	0,002	-0,23

n – liczebność; *U* – statystyka testu *U* Manna-Whitney’a; *Z_{popr.}* – statystyka *Z* skorygowana ze względu na rangi wiązane; *p* – istotność testu; *r* – wielkość efektu Cohena obliczona na podstawie wartości *Z_{popr.}*.

Źródło: opracowanie własne.

Kapitał społeczny a innowacje społeczne

Kapitał społeczny odnosi się do takich cech organizacji społeczeństwa jak zaufanie, normy i powiązania, które mogą zwiększyć sprawność społeczeństwa ułatwiając skoordynowane działania” (Putnam 1995:258).

Zaufanie społeczne

- Syntetyczny wskaźnik zaufania (utworzony podstawie odpowiedzi na pytania o ogólne zaufanie do ludzi oraz o zaufanie do nieznajomych i partnerów w interesach)
- Nieufność jest silniej artykułowana niż postawy oparte na otwartości i zaufaniu.
- Postawę charakteryzującą się otwartością w relacjach z innymi wyraża 25% Polaków.
- Duża otwartość cechuje jedynie 7% Polaków (Omyła-Rudzka 2022).

Wnioski

- Znaczenie kapitału społecznego dla realizacji innowacji społecznych.
- Różnorodność innowacji społecznych.
- Specyfika wdrażających podmiotów zaangażowanych w proces ich wdrażania.
- Kontekst wdrażania innowacji społecznych.
- Gotowość różnych podmiotów do dzielenia się sukcesami i porażkami, transferu wiedzy.

Dziękuję za uwagę

katarzyna.zajda@uni.lodz.pl

WYDZIAŁ
EKONOMICZNO-SOCJOLOGICZNY
Uniwersytet Łódzki

Bibliografia

Furmankiewicz M., Macken-Walsh Á., Stefańska J. (2014), *Territorial Governance, Networks and Power: Cross-sectoral partnerships in rural Poland*, „Geografiska Annaler: Series B, Human Geography”, vol. 96(4), s. 345–361.

Osborne S. (1998), *Voluntary Organizations and Innovation in Public Services*, Routledge, London.

Putnam R. (1995), *Demokracja w działaniu. Tradycje obywatelskie we współczesnych Włoszech*, Kraków, Warszawa: Znak, Fundacja im. S. Batorego.

Rüede D., Lurtz K. (2012), *Mapping the Various Meanings of Social Innovation: Towards a differentiated understanding of an emerging concept*, „EBS Business School Research Paper Series 12-03”, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2091039 (dostęp: 10.12.2019)

Zajda K., Kretek-Kamińska A. (2018), *Między działaniami zrutynizowanymi a innowacjami społecznymi. Praktyki funkcjonowania gminnych ośrodków pomocy społecznej z gmin wiejskich województwa łódzkiego*, „Problemy Polityki Społecznej”, nr 40(1), s. 107–120.

Zajda K. (2020), *Wdrażanie innowacji społecznych przez wiejskie organizacje pozarządowe i lokalne grupy działania*, Wydawnictwo UŁ, Łódź.

DEBREF, R., ALIJANI, S., THOMAS, L., BOUDES, M. & MANGALAGIU, M. (2015), Meta-Analysis of Social Innovation across Europe. Deliverable D3.1 of the project «Boosting the Impact of SI in Europe through Economic Underpinnings»(SIMPACT), European Commission – 7th Framework Programme, Brussels: European Commission, DG Research & Innovation

Omyła - Rudzka M. (2022), Zaufanie społeczne, CBOS, komunikat 37/2022